

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (peto prošireno vijeće)

5. lipnja 2024.*

„Javna služba – Dužnosnici – Primici od rada – Obiteljske naknade – Naknada za uzdržavano dijete – Naknada za obrazovanje – Odluke o ukidanju određenih naknada – Uvjeti dodjeljivanja – Pojam ‚završetak školovanja‘ – Jednako postupanje – Načelo dobre uprave – Povrat preplaćenih iznosa – Članak 85. prvi stavak Pravilnika o osoblju – Odgovornost”

U predmetu T-123/23,

VA, kojeg zastupa N. de Montigny, odvjetnica,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju T. Bohr i M. Brauhoff, u svojstvu agenata,

tuženika,

OPĆI SUD (peto prošireno vijeće),

u sastavu: S. Pappasavvas, predsjednik, J. Svanhingsen, J. Laitenberger, J. Martín y Pérez de Nanclares i M. Stancu (izvjestiteljica), suci,

tajnik: L. Ramette, administrator,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

nakon rasprave održane 23. siječnja 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom tužbom na temelju članka 270. UFEU-a tužitelj VA, zahtijeva, s jedne strane, poništenje odluka Ureda Europske komisije za upravljanje individualnim materijalnim pravima i njihovu isplatu (PMO) od 11. svibnja 2022. kojom se, od 1. srpnja 2021. ukida njegovo pravo na naknade za uzdržavano dijete i obrazovanje kao i porezni odbitak povezan s naknadom za uzdržavano

* Jezik postupka: francuski

dijete te od 13. lipnja 2022. kojom se na temelju članka 85. Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije (u daljnjem tekstu: Pravilnik o osoblju) utvrđuje povrat tih novčanih prava i, s druge strane, naknadu štete koju je zbog toga pretrpio.

I. Okolnosti spora

- 2 Tužitelj je dužnosnik u Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije.
- 3 Njegova kći pohađala je sveučilišni studij na belgijskom sveučilištu. Među ostalim, posljednji ispit studijskog programa polagala je 18. lipnja 2021., 2. srpnja 2021. saznala je da je uspješno položila ispite te je 27. kolovoza 2021. primila potvrdu o završetku studija. Akademski godina završila je 13. rujna 2021.
- 4 Do rujna 2021. tužitelj je za svoju kćer primao naknadu za uzdržavanje dijete kao i naknadu za obrazovanje iz članaka 2. i 3. Priloga VII. Pravilniku o osoblju, te je ostvario pravo na porezni odbitak povezan s naknadom za uzdržavanje dijete, predviđen Uredbom Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 260/68 od 29. veljače 1968. o utvrđivanju uvjeta i postupka za primjenu poreza u korist Europskih zajednica (SL 1968., I 56, str. 8.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 15., str. 12. (u daljnjem tekstu zajedno nazvani: novčana prava o kojima je riječ).
- 5 Tužitelj je 16. rujna 2021., u računalnoj aplikaciji „Sysper 2”, prijavio završetak školovanja svoje kćeri, pri čemu je naveo da je njezin posljednji ispit bio 18. lipnja 2021.
- 6 Na temelju Odluke Vijeća (EU) 2019/792 od 13. svibnja 2019. o povjeravanju Europskoj komisiji – Uredu za upravljanje individualnim materijalnim pravima i njihovu isplatu (PMO) – izvršavanja određenih ovlasti dodijeljenih tijelu za imenovanje i tijelu ovlaštenom za sklapanje ugovora o radu (SL 2019., L 129, str. 3.), PMO je odgovoran za upravljanje individualnim novčanim pravima i njihovu isplatu za osoblje Glavnog tajništva Vijeća, uključujući novčana prava o kojima je riječ.
- 7 PMO je 24. rujna 2021. obavijestio tužitelja da će, s obzirom na njegovu prijavu od 16. rujna 2021., novčana prava o kojima je riječ od 1. srpnja 2021. biti retroaktivno ukinuta (u daljnjem tekstu: odluka od 24. rujna 2021.). U toj je odluci također pojašnjeno da svaki preplaćeni iznos treba biti vraćen na temelju članka 85. Pravilnika o osoblju te da će tužitelj primiti zasebnu obavijest o načinima povrata navedenih preplaćenih iznosa koji su mu isplaćeni nakon 1. srpnja 2021. Odluka od 24. rujna 2021. uključivala je odbitak iznosa od 2619,66 eura na obračunu plaće za listopad 2021., koji odgovara iznosu novčanih prava o kojima je riječ za razdoblje od srpnja do rujna 2021. (u daljnjem tekstu: sporno razdoblje).
- 8 Tužitelj je 3. siječnja 2022. na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju podnio žalbu protiv tog obračuna plaće (u daljnjem tekstu: prva žalba).
- 9 Odlukom od 5. svibnja 2022. tijelo za imenovanje (u daljnjem tekstu: tijelo za imenovanje) poništilo je odluku od 24. rujna 2021. kao i naknadni povrat kako je naveden u obračunu plaće za listopad 2021. te vratilo tužiteljev spis službi nadležnoj za preispitivanje njegova slučaja s obzirom na to da tužitelj nije bio saslušan prije donošenja potonje odluke.

- 10 Nakon odluke od 5. svibnja 2022. PMO je tužitelju isplatio gotovinski predujam u iznosu od 3500 eura. Taj iznos odgovara isplati četiriju mjesečnih obroka na temelju novčanih prava o kojima je riječ.
- 11 PMO je odlukom od 11. svibnja 2022. potvrdio retroaktivno ukidanje novčanih prava o kojima je riječ počevši od 1. srpnja 2021. (u daljnjem tekstu: prva pobijana odluka), pri čemu je obavijestio tužitelja da bi se ta prava mogla revidirati ako bi bio u mogućnosti podnijeti službeni dokaz kojim se potvrđuje da je „posljednji ispit, slanje i/ili obrana rada” njegove kćeri bila nakon lipnja 2021. te da svoja očitovanja može dostaviti u roku od petnaest dana od primitka te odluke. PMO je, osim toga, napomenuo tužitelju da svaki preplaćeni iznos treba biti vraćen na temelju članka 85. Pravilnika o osoblju te da će mu biti poslana zasebna obavijest o načinima povrata preplaćenih iznosa koji su mu isplaćeni nakon 1. srpnja 2021.
- 12 Tužitelj je 13. lipnja 2022. zaprimio obavijest o povratu na temelju članka 85. Pravilnika o osoblju (u daljnjem tekstu: druga pobijana odluka). U toj je odluci bilo navedeno da je ukupan iznos koji tužitelj duguje 3500 eura, da taj iznos treba vratiti u tri mjesečna obroka počevši od kolovoza 2022. te da u roku od 15 dana od dana primitka iste odluke može dostaviti svoje komentare.
- 13 Tužitelj, njegov savjetnik i PMO su nakon te odluke razmijenili poruke elektroničke pošte kako bi pojasnili sadržaj prve i druge pobijane odluke (u daljnjem tekstu zajedno nazvane: pobijane odluke).
- 14 Konkretno, PMO je porukom elektroničke pošte od 22. lipnja 2022. obavijestio tužitelja da, s obzirom na to da je njegova kći u lipnju 2021. tijekom prvog ispitnog roka uspješno položila ispite, od srpnja 2021. više nije imao pravo na novčana prava o kojima je riječ. Usto, naglasio je da tužitelj nije dostavio druge dokumente kojima bi se moglo opravdati to da je njegova kći nastavila sveučilišni studij nakon 30. lipnja 2021. Kad je riječ o povratu iznosa od 3500 eura, PMO je, među ostalim, pojasnio da je, na temelju novčanih prava o kojima je riječ, tužitelj greškom umjesto tri primio četiri mjesečna obroka (vidjeti točku 10. ove presude).
- 15 Tužitelj je 9. kolovoza 2022. protiv pobijanih odluka podnio žalbu na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju (u daljnjem tekstu: druga žalba), zahtijevajući također naknadu odvjetničkih troškova nastalih u okviru prve žalbe.
- 16 Odlukom od 9. prosinca 2022. tijelo za imenovanje odbilo je drugu žalbu.

II. Zahtjevi stranaka

- 17 Tužitelj od Općeg suda u biti zahtijeva da:
 - poništi pobijane odluke;
 - naloži Komisiji plaćanje naknade u iznosu od 2441,84 eura;
 - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 18 Tužitelj je na raspravi pojasnio da zahtijeva poništenje druge pobijane odluke samo u visini od 2619,66 eura, što odgovara iznosu novčanih prava o kojima je riječ, a ne 3500 eura, kako je uneseno u zapisnik s rasprave.

- 19 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu kao neosnovanu;
 - naloži tužitelju snošenje troškova.

III. Pravo

A. Zahtjev za poništenje

- 20 Tužitelj u prilog svojem zahtjevu za poništenje ističe pet tužbenih razloga, od kojih su prva tri usmjerena protiv prve pobijane odluke, a druga dva protiv druge pobijane odluke.

1. Tužbeni razlozi usmjereni protiv prve pobijane odluke

- 21 Ti se tužbeni razlozi u biti temelje, prvi, na povredi članaka 2. i 3. Priloga VII. Pravilniku o osoblju, drugi na povredi načela jednakog postupanja i, treći, na povredi načela pravne sigurnosti i načela dobre uprave.

a) Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članaka 2. i 3. Priloga VII. Pravilniku o osoblju

- 22 Svojim prvim tužbenim razlogom tužitelj tvrdi da je Komisija povrijedila članke 2. i 3. Priloga VII. Pravilniku o osoblju (u daljnjem tekstu: odredbe o kojima je riječ), time što je smatrala da je njegova kći završila sveučilišni studij 18. lipnja 2021., na dan kada je položila svoj posljednji ispit i da stoga za sporno razdoblje više nije imao pravo na novčana prava o kojima je riječ. Prema njegovu mišljenju, datum završetka školovanja njegove kćeri, zbog kojeg je u ovom slučaju obustavljena dodjela novčanih prava o kojima je riječ, jest datum završetka akademske godine, odnosno 13. rujna 2021., ili barem datum kada je njegova kći primila potvrdu o završetku studija, odnosno 27. kolovoza 2021.
- 23 Podredno, tužitelj smatra da bi datum završetka školovanja morao biti najranije u trenutku kada dijete sazna za rezultate ispitâ, u ovom slučaju 2. srpnja 2021., s obzirom na to da od tog trenutka saznanje ishod svoje posljednje akademske godine i stoga može početi tražiti posao.
- 24 Komisija osporava tužiteljeve argumente.
- 25 Kao prvo, odgovara da, s obzirom na to da se odredbama o kojima je riječ ostvaruju prava na novčana davanja, treba ih usko tumačiti. Dodaje da novčana prava o kojima je riječ ovise o stvarnom nastavku obrazovanja ili strukovnog osposobljavanja i redovnog pohađanja obrazovne ustanove. Kao drugo, iz sudske prakse Europske unije, osobito iz presuda od 21. studenoga 1991., Costacurta/Komisija (C-145/90 P, EU:C:1991:435) i od 19. rujna 2018., HD/Parlament (T-604/16, neobjavljena, EU:T:2018:562), proizlazi da se novčana prava o kojima je riječ moraju ocjenjivati iz mjeseca u mjesec te moraju biti obustavljena od trenutka od kojeg uzdržavano dijete više redovno ne pohađa visoko učilište. Usto, dijete koje prestane pohađati tu ustanovu moglo bi raditi, imati prihod i na taj način stvarno podmirivati svoje potrebe. Kao treće, podsjeća na to da se u članku 6. njezine Odluke od 16. prosinca 2013. o općim provedbenim odredbama o dodjeljivanju naknade za obrazovanje pravi razlika između školskih praznika na kraju školske godine i onih

nakon posljednje školske godine na kraju koje dijete završava svoje školovanje. Kao četvrto, tužitelj nije dokazao da bi njegovoj kćeri bez njezine sveučilišne diplome bio uskraćen pristup određenom poslu ili da ne bi pronašla odgovarajući posao. Kao peto, pojam „završetak školovanja” autonoman je i treba imati ujednačeno tumačenje koje se primjenjuje u svim državama članicama u kojima djeca članova osoblja studiraju. Kao šesto, tužiteljev argument koji se odnosi na navodnu povredu članka 52. Povelje Europske unije o temeljnim pravima uopće nije dokazan.

- 26 Naposljetku, kad je riječ o podrednom argumentu, Komisija ističe da se ni datum saznanja o rezultatima ispita ne može prihvatiti, s obzirom na to da nakon posljednjeg ispita studenti prestaju pratiti nastavu i stoga prestaju redovno pohađati visoko učilište.
- 27 Opći sud navodi da prvim tužbenim razlogom tužitelj ističe povredu odredbi o kojima je riječ jer je Komisija pogrešno protumačila uvjet koji se odnosi na „završetak školovanja” zbog čega su prestala novčana prava o kojima je riječ.
- 28 Konkretno, stranke se ne slažu o datumu kada se taj uvjet provjerava, odnosno je li to trenutak polaganja posljednjeg ispita na sveučilištu, saznanja o rezultatima završnih ispita, izdavanja potvrde o završetku studija ili pak kraj akademske godine. U ovom su slučaju ta četiri trenutka bila između lipnja i rujna 2021.
- 29 Najprije valja podsjetiti na uvjete za stjecanje novčanih prava o kojima je riječ, osobito na naknadu za uzdržavano dijete i naknadu za obrazovanje, kao i na odnos između tih dviju naknada.
- 30 Kad je riječ o naknadi za uzdržavano dijete, članak 2. Priloga VII. Pravilniku o osoblju glasi kako slijedi:

„1. Dužnosnik s jednim uzdržavanim djetetom ili više njih, u skladu sa stavcima 2. i 3. koji slijede, prima mjesečnu naknadu od [...] za svako uzdržavano dijete.

[...]

3. Naknada se odobrava:

(a) automatski za djecu mlađu od osamnaest godina;

(b) na zahtjev dužnosnika i uz predočenje popratne dokumentacije, za djecu u dobi od osamnaest do dvadeset i šest godina koja se obrazuju ili strukovno osposobljavaju.

[...]”

- 31 Kad je riječ o naknadi za obrazovanje u članku 3. stavku 1. Priloga VII. Pravilniku o osoblju predviđa se:

„1. Podložno uvjetima utvrđenima općim provedbenim odredbama, dužnosnik prima naknadu za obrazovanje u visini stvarnih troškova obrazovanja do najvećeg mjesečnog iznosa od [...] za svako uzdržavano dijete u smislu članka 2. stavka 2. ovog Priloga, koje ima najmanje pet godina i redovno pohađa osnovnu ili srednju školu za koje se plaća školarina ili visokoškolsku ustanovu [visoko učilište]. [...]

Pravo na tu naknadu počinje teći prvog dana u mjesecu u kojem je dijete krenulo u osnovnu školu i prestaje teći na kraju mjeseca u kojem dijete završava školovanje ili najkasnije na kraju mjeseca u kojem dijete navršava dvadeset šest godina, ovisno o tome što je ranije. [...]"

- 32 Iz tih odredbi proizlazi da je naknada za obrazovanje samo posljedica naknade za uzdržavano dijete, s obzirom na to da se prva ne može dodijeliti ako nisu prethodno ispunjeni uvjeti za dobivanje druge naknade. Naime, time što je pojasnio da se naknada za obrazovanje isplaćuje „za svako uzdržavano dijete u smislu članka 2. stavka 2. [navedenog] Priloga, koje ima najmanje pet godina”, zakonodavac je želio uvjetovati pravo na tu naknadu prethodnim ispunjenjem uvjeta predviđenih za dodjelu naknade za uzdržavano dijete. Drugim riječima, naknada za obrazovanje može se isplaćivati samo ako dužnosnik ima uzdržavano dijete koje ima najmanje pet godina za koje prima takvu naknadu.
- 33 Usto, pravo na naknadu za obrazovanje uvjetovano je ispunjenjem drugog kumulativnog uvjeta, odnosno uvjeta da to dijete mora redovno pohađati obrazovnu ustanovu.
- 34 Budući da se naknada za obrazovanje može dodijeliti, kao što je to navedeno u točki 32. ove presude, samo ako su prethodno ispunjeni uvjeti kojima se omogućava dobivanje naknade za uzdržavano dijete, iz toga proizlazi da ocjenu uvjeta redovnog pohađanja obrazovne ustanove (u daljnjem tekstu: uvjet pohađanja) treba provesti naknadno, nakon što se utvrdi da dijete za koje se traži naknada za obrazovanje dužnosnik uzdržava.
- 35 Uzimajući u obzir ta razmatranja, Opći će sud najprije analizirati jesu li tijekom spornog razdoblja bili ispunjeni uvjeti za dobivanje naknade za uzdržavano dijete i, kao drugo, ispunjava li tužiteljeva kći i uvjet pohađanja predviđen člankom 3. stavkom 1. Priloga VII. Pravilniku o osoblju kako bi ostvarila pravo na naknadu za obrazovanje.

1) Ispunjavanje uvjetâ za dodjelu naknade za uzdržavano dijete tijekom spornog razdoblja

- 36 Valja podsjetiti na to da, u slučaju kao što je ovaj, u kojem dijete pohađa sveučilišni studij, pravo na naknadu za uzdržavano dijete ovisi o ispunjenju triju uvjeta, odnosno da dužnosnik stvarno uzdržava svoje dijete, da dijete ima između 18 i 26 godina te da se obrazuje ili strukovno osposobljava (vidjeti u tom smislu presudu od 17. studenoga 2021., KR/Komisija, T-408/20, neobjavljenu, EU:T:2021:788, t. 24.).
- 37 U ovom slučaju valja utvrditi da Komisija ne osporava prvi i drugi uvjet, kao ni vrstu „obrazovanja” na koje je tužiteljeva kći bila upisana. Suprotno tomu, prema Komisijinu mišljenju, treći uvjet koji se odnosi na nastavak obrazovanja nije bio ispunjen jer se tužiteljeva kći 18. lipnja 2021., dana njezina posljednjeg ispita, više nije obrazovala.
- 38 U tom pogledu valja istaknuti da se navedeno „obrazovanje” sastoji od više faza kao što su sudjelovanje na kolegijima predviđenima studijskim programom te ispita koji se odnose na te kolegije, ocjenjivanje tih kolegija i po završetku zadnjeg od tih ispita, objave konačnih rezultata o uspješnom završetku obrazovanja od strane obrazovne ustanove koja ga provodi. Te su faze međusobno nerazdvojive jer se polaganjem ispitâ omogućava ocjenjivanje toga je li student stekao vještine i znanja prenesena u okviru izvedenih kolegija.

- 39 Međutim, budući da student za uspješni završetak obrazovanja može saznati tek nakon što su završili svi ispiti i nakon što obrazovna ustanova objavi rezultate tih ispita, treba smatrati da se student više ne obrazuje u smislu članka 2. stavka 3. točke (b) Priloga VII. Pravilniku o osoblju od trenutka kada su dostupni konačni rezultati.
- 40 Stoga, suprotno onomu što tvrdi Komisija, dužnosnik ne uzdržava dijete – u dobi od 18 do 26 godina, koje se obrazuje ili strukovno osposobljava – samo do trenutka kada to dijete položi posljednji ispit, nego do trenutka kada obrazovna ustanova objavi konačne rezultate.
- 41 Osim toga, to je tumačenje u skladu sa sudskom praksom, poput one koja proizlazi iz presude od 17. travnja 2002., Sada/Komisija (T-325/00, EU:T:2002:101, t. 37.), prema kojoj odredbe prava Unije kojima se daje pravo na novčana davanja treba usko tumačiti kao i s onom koja proizlazi iz presuda od 21. studenoga 1991., Costacurta/Komisija (C-145/90 P, EU:C:1991:435, t. 6.). i od 19. rujna 2018., HD/Parlament (T-604/16, neobjavljena, EU:T:2018:562, t. 133.), prema kojoj se, zbog mjesečne prirode novčanih prava o kojima je riječ, pitanje jesu li ispunjeni uvjeti za njihovo priznavanje mora ocjenjivati iz mjeseca u mjesec.
- 42 Naime, budući da je naknada za uzdržavano dijete naknada koja se isplaćuje mjesečno i za dijete u dobi od 18 do 26 godina na „zahtjev dužnosnika i uz predočenje popratne dokumentacije”, dužnosnik mora obavijestiti administrativno tijelo o završetku školovanja svojeg djeteta tako da mu bez odgode priopći datum kada je obrazovna ustanova objavila konačne rezultate kako bi ono odmah prestalo isplaćivati tu naknadu.
- 43 U ovom slučaju iz Priloga A.9 tužbi, koji sadržava potvrdu o završetku studija od 27. kolovoza 2021. koju je izdalo sveučilište na kojem je bila upisana tužiteljeva kći, i iz poruke elektroničke pošte pravne službe tog istog sveučilišta koju je tužitelj dostavio u okviru mjere upravljanja postupkom od 7. prosinca 2023. proizlazi da je sveučilište objavilo konačne rezultate 2. srpnja 2021., datum na koji je tužiteljeva kći već mogla preuzeti potvrdu o završetku studija. Slijedom toga, s obzirom na razmatranja iznesena u točkama 38. do 40. ove presude, valja smatrati da se od mjeseca koji slijedi nakon datuma kada je obrazovna ustanova objavila konačne rezultate, odnosno od kolovoza 2021., tužiteljeva kći više nije mogla smatrati uzdržavanom te tužitelj više nije imao pravo na naknadu za uzdržavano dijete.
- 44 Iz prethodno navedenoga proizlazi da je Komisija počinila pogrešku koja se tiče prava time što je tužitelju odbila dodijeliti naknadu za uzdržavano dijete za srpanj 2021. Suprotno tomu, pravilno je uskratila tu naknadu za kolovoz i rujan 2021.
- 45 Takvo uskraćivanje ne može se dovesti u pitanje drugim argumentima koje je istaknuo tužitelj, a kojima se nastoji dokazati da je imao pravo na naknadu za uzdržavano dijete za kolovoz i rujan 2021. Kao prvo, u dijelu u kojem tužitelj tvrdi da su, sveučilište koje je pohađala njegova kći kao i belgijska tijela, zadržali njezin status studenta do kraja rujna 2021., valja smatrati, kao što je to učinila Komisija, da se odredbe o kojima je riječ trebaju tumačiti autonomno. Međutim, kao što je to istaknuto u točkama 38. do 40. ove presude, članak 2. stavak 3. točku (b) Priloga VII. Pravilniku o osoblju treba tumačiti na način da od trenutka kada obrazovna ustanova objavi konačne rezultate treba smatrati da se dijete više ne „obrazuj[e]” u smislu te odredbe. Stoga je sasvim moguće da dijete završi školovanje prije kraja akademske godine, čak i ako prema sveučilištu ili zakonodavstvu države u kojoj je sjedište sveučilišta i dalje može imati status studenta do kraja te godine.

- 46 Kao drugo, navod prema kojem je potrebno imati sveučilišnu diplomu za pristup određenim profesijama ni na koji način nije potkrijepljen i, čini se, prije svega, proturječan zahtjevima koji su predmet ove tužbe. Naime, valja utvrditi da, iako je tu diplomu tužiteljeva kći primila 8. listopada 2021. (vidjeti točku 12. tužbe), tužitelj ne tvrdi da je imao pravo na novčana prava o kojima je riječ i za listopad 2021. Osim toga, tužitelj je u točki 93. tužbe potvrdio da se njegova kći zaposlila 1. listopada 2021., odnosno tjedan dana prije primanja diplome.
- 47 Kao treće, kad je riječ o navodu koji je tužitelj istaknuo u replici, prema kojem je Komisijino tumačenje odredbi o kojima je riječ protivno članku 52. Povelje o temeljnim pravima i načelu jednakog postupanja, valja istaknuti, s jedne strane, da on ni na koji način nije potkrijepljen ni argumentiran te, s druge strane i u svakom slučaju, da je sličan argument istaknut i u okviru drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi načela jednakog postupanja, a koji će se analizirati u nastavku.
- 2) Ispunjavanje uvjeta pohađanja iz članka 3. stavka 1. Priloga VII. Pravilniku o osoblju tijekom spornog razdoblja*
- 48 Najprije valja istaknuti da, s obzirom na to da tužitelj nema pravo na naknadu za uzdržavano dijete za kolovoz i rujan 2021. (vidjeti točku 44. ove presude), za te mjesece više ne može, kao što to proizlazi iz točke 32. ove presude, zahtijevati naknadu za obrazovanje.
- 49 Stoga Komisija nije počinila pogrešku koja se tiče prava time što je tužitelju za kolovoz i rujan 2021. uskratila i naknadu za obrazovanje.
- 50 Usto, kao što je to navedeno u točki 35. ove presude, valja analizirati je li uvjet pohađanja bio ispunjen za srpanj 2021.
- 51 Prema Komisijinu mišljenju, taj uvjet u biti više nije ispunjen kada dijete položi posljednji ispit, s obzirom na to da se od tog trenutka može zaposliti i podmirivati svoje potrebe. To se tumačenje temelji na pretpostavci – a odnosi se i na naknadu za uzdržavano dijete – prema kojoj dijete završava školovanje nakon što je položilo posljednji ispit.
- 52 Međutim, takva je pretpostavka pogrešna.
- 53 Naime, kao što je to istaknuto u točkama 38. do 40. ove presude u okviru analize uvjeta za dodjelu naknade za uzdržavano dijete, završetak školovanja označava datum kada je obrazovna ustanova objavila konačne rezultate.
- 54 Stoga razmatranja iznesena u točkama 38. do 44. ove presude u pogledu naknade za uzdržavano dijete valja prenijeti na analizu uvjeta pohađanja predviđenog člankom 3. stavkom 1. Priloga VII. Pravilniku za dodjelu naknade za obrazovanje.
- 55 Iz toga proizlazi da se od trenutka kada obrazovna ustanova objavi konačne rezultate mora smatrati da dijete dužnosnika više redovno ne pohađa obrazovnu ustanovu u smislu članka 3. stavka 1. Priloga VII. Pravilniku o osoblju.
- 56 Međutim, budući da su konačni rezultati u ovom slučaju objavljeni 2. srpnja 2021., kada je, osim toga, tužiteljeva kći već mogla preuzeti potvrdu o završetku studija, valja utvrditi da je do tog datuma trebalo smatrati da ona redovno pohađa obrazovnu ustanovu koja je provodila obrazovanje, tako da je tužitelj imao pravo na naknadu za obrazovanje za srpanj 2021.

- 57 Slijedom toga, valja zaključiti da je Komisija počinila pogrešku koja se tiče prava time što je odbila dodijeliti tužitelju naknadu za obrazovanje za srpanj 2021.
- 58 S obzirom na prethodna razmatranja, valja poništiti prvu pobijanu odluku u dijelu u kojem se njome tužitelju uskraćuju novčana prava o kojima je riječ za srpanj 2021.
- 59 Sada valja utvrditi mogu li drugi tužbeni razlozi usmjereni protiv prve pobijane odluke dovesti do poništenja te iste odluke u dijelu u kojem se njome tužitelju uskraćuju novčana prava o kojima je riječ za kolovoz i rujan 2021.

b) Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela jednakog postupanja

- 60 Tužitelj u biti tvrdi da je Komisija povrijedila načelo jednakog postupanja, s obzirom na to da je diskriminiran u odnosu na dužnosnika čije dijete završi studij nakon drugog ispitnog roka.
- 61 Komisija osporava tužiteljeve argumente.
- 62 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, načelo jednakog postupanja zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različite načine i da se u različitim situacijama ne postupa na isti način, osim ako je takvo različito postupanje objektivno opravdano. Konkretnije, zahtjev usporedivosti situacija, kako bi se utvrdilo postojanje povrede načela jednakog postupanja, treba ocjenjivati s obzirom na sve elemente koji ih obilježavaju (vidjeti u tom smislu presudu od 8. ožujka 2022., *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Izravan učinak)*, C-205/20, EU:C:2022:168, t. 54. i 55, i navedenu sudsku praksu).
- 63 Međutim, valja utvrditi da se situacija studenta koji položi ispite na prvom ispitnom roku razlikuje od one studenta koji će se morati pojaviti na drugom ispitnom roku uz mogućnost da opet ne uspije položiti i da stoga ne završi studij u istoj akademskoj godini. Naime, u prvom se slučaju može smatrati da je student već završio svoje obrazovanje, dok u drugom slučaju student nastavlja obrazovanje i mora položiti još neke ispite prije nego što završi studij.
- 64 Stoga se tužitelj, čija je kći od 2. srpnja 2021. imala uvid u konačne rezultate (vidjeti točku 43. ove presude), ne može valjano poistovjetiti sa situacijom dužnosnika čije dijete nakon 2. srpnja 2021. još treba proći drugi ispitni rok.
- 65 Stoga drugi tužbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

c) Treći tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti i načela dobre uprave

- 66 Kad je riječ o navodnoj povredi načela pravne sigurnosti, tužitelj tvrdi da Komisijino tumačenje odredbi o kojima je riječ stvara pravnu nesigurnost s obzirom na to da automatski dovodi do retroaktivnog povrata novčanih prava o kojima je riječ. Naime, dužnosnik u trenutku polaganja posljednjeg ispita svojeg djeteta ne može znati hoće li ono proći na prvom ispitnom roku ili ne, s obzirom na to da se rezultati tek naknadno priopćavaju.
- 67 Kad je riječ o navodnoj povredi načela dobre uprave, tužitelj tvrdi da se s njegovim spisom nejasno postupalo jer je Komisija u prvoj pobijanoj odluci zauzela stajalište istovjetno onomu iz odluke od 24. rujna 2021., koja je pak bila poništena. U tom pogledu tužitelj pojašnjava da se Komisija ne

može pozivati na činjenicu da, s obzirom na to da odluka kojom je prihvaćena prva žalba na njega ne utječe negativno, ona nije bila dužna obrazložiti je. Zbog te je nejasnoće tužitelj bio prisiljen podnijeti drugu žalbu koja se odnosi na isti predmet kao i prva.

- 68 Komisija osporava te argumente.
- 69 Kao prvo, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti, valja istaknuti da se on odnosi na situaciju u kojoj se dužnosnika koji prijavi završetak školovanja svojeg djeteta kao trenutak u kojem ono saznaje za svoje rezultate može retroaktivno obvezati na povrat na temelju članka 85. Pravilnika o osoblju, kao što bi to bilo u ovom slučaju da je tužitelj prijavio 2. srpnja 2021. kao datum završetka školovanja. Međutim, s obzirom na to da bi povreda načela pravne sigurnosti, pod pretpostavkom da je osnovana, u ovom slučaju trebala dovesti do poništenja pobijane odluke samo za srpanj 2021., a ne i za kolovoz i rujna 2021. (vidjeti točku 59. ove presude), ovaj prigovor treba odbiti kao bespredmetan (vidjeti u tom smislu presudu od 1. lipnja 2022., Cristescu/Komisija, T-754/20, neobjavljenu, EU:T:2022:316, t. 171.).
- 70 Kao drugo, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na povredi načela dobre uprave, najprije valja istaknuti da su ti argumenti, u dijelu u kojem tužitelj ističe navodni nedostatak u obrazloženju odluke kojom se prihvaća prva žalba i navodno loše vođenje njegova spisa zbog čega je bio prisiljen angažirati odvjetnika kako bi sastavio prvu žalbu, također bespredmetni s obzirom na to da se odnose na zakonitost odluke od 24. rujna 2021., koja pak nije predmet ove tužbe.
- 71 Nadalje, činjenica da je administrativno tijelo, nakon poništenja zbog povrede prava na saslušanje, donijelo istovjetno meritorno rješenje nije protivna načelu dobre uprave, s obzirom na to da takva povreda samo podrazumijeva da se upravni postupak nastavi od onog trenutka u kojem je nastala nezakonitost, a ne nužno da je ishod tog postupka drukčiji.
- 72 Naposljetku i u svakom slučaju, kao što to pravilno tvrdi Komisija, tužitelj nije dokazao da je navodna povreda načela dobre uprave utjecala na osnovanost prve pobijane odluke te da je takve prirode da dovede do njezina poništenja.
- 73 Stoga ovaj tužbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.
- 74 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja poništiti prvu pobijanu odluku u dijelu u kojem se njome tužitelju uskraćuju novčana prava o kojima je riječ za srpanj 2021.

2. Tužbeni razlozi usmjereni protiv druge pobijane odluke

- 75 Ti se tužbeni razlozi u biti temelje, prvi, na povredi tužiteljeva prava na novčana prava o kojima je riječ i, drugi, na povredi članka 85. Pravilnika o osoblju.

a) Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi tužiteljeva prava na novčana prava o kojima je riječ

- 76 Tužitelj tvrdi da, s obzirom na to da se druga pobijana odluka temelji na prvoj pobijanoj odluci koja je nezakonita zbog razloga iznesenih u okviru prvih triju tužbenih razloga usmjerenih protiv prve pobijane odluke, tu drugu odluku također treba poništiti.

- 77 Komisija odgovara da, s obzirom na to da je prva pobijana odluka zakonita, drugu pobijanu odluku ne treba poništiti.
- 78 Budući da je Opći sud u točki 74. ove presude utvrdio da prvu pobijanu odluku treba poništiti u dijelu u kojem se njome tužitelju uskraćuju novčana prava o kojima je riječ za srpanj 2021., isto se odnosi i na drugu pobijanu odluku. Naime, budući da taj mjesečni obrok nije, kao što to proizlazi iz analize prvog tužbenog razloga usmjerenog protiv prve pobijane odluke, „preplaćen” u smislu članka 85. Pravilnika o osoblju, iz toga slijedi da drugu pobijanu odluku treba poništiti u dijelu u kojem se odnosi na novčana prava o kojima je riječ za srpanj 2021.
- 79 Sada valja utvrditi može li drugi tužbeni razlog usmjeren protiv druge pobijane odluke dovesti do poništenja te iste odluke u dijelu u kojem se odnosi na novčana prava o kojima je riječ za kolovoz i rujna 2021.

b) Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 85. Pravilnika

- 80 Tužitelj tvrdi da je bio čvrsto uvjeren da može primiti novčana prava o kojima je riječ do rujna 2021., osobito zbog toga što, s jedne strane, ne postoji odredba ni sudska praksa kojima se potvrđuje praksa PMO-a i, s druge strane, što mu je administrativno tijelo isplatilo 3500 eura „povodom poništenja” odluke od 24. rujna 2021. Usto, Komisija nije podnijela dokaz ni da je tužitelj bio svjestan da za isplatu novčanih prava o kojima je riječ nema valjanog razloga ni da je nepostojanje valjanog razloga bilo toliko očito da je toga morao biti svjestan.
- 81 Komisija osporava tužiteljeve argumente.
- 82 Člankom 85. Pravilnika o osoblju određuje se da se „[m]ora [...] osigurati povrat svakog preplaćenog iznosa ako je primatelj bio svjestan da za njegovu isplatu nema valjanog razloga, odnosno ako je nepostojanje valjanog razloga bilo toliko očito da je toga morao biti svjestan”. Iz tog teksta proizlazi da je, za povrat neopravdano isplaćenog iznosa potrebno podnijeti dokaz da je primatelj bio svjestan da za isplatu nije bilo valjanog razloga, odnosno ako je nepostojanje valjanog razloga bilo toliko očito da je primatelj toga morao biti svjestan (vidjeti presudu od 14. lipnja 2018., Spagnolli i dr./Komisija, T-568/16 i T-599/16, EU:T:2018:347, t. 145. i navedenu sudsku praksu).
- 83 U ovom slučaju valja istaknuti da je, kao što to proizlazi iz odluke o odbijanju druge žalbe i kao što je to Komisija pojasnila na raspravi, tijelo za imenovanje odlučilo drugu pobijanu odluku temeljiti na drugoj mogućnosti predviđenoj člankom 85. Pravilnika o osoblju.
- 84 Stoga će Opći sud u svojoj analizi samo provjeriti je li Komisija mogla smatrati da je nepostojanje valjanog razloga za isplatu bilo toliko očito da je tužitelj toga morao biti svjestan.
- 85 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, izraz „toliko očito” koji obilježava nepostojanje valjanog razloga za isplatu u smislu članka 85. prvog stavka Pravilnika o osoblju ne znači da primatelj preplaćenih iznosa ne treba o tome razmišljati ili to provjeriti. Naprotiv, obveza tog povrata postoji ako je riječ o pogrešci koja ne može promaknuti uobičajeno pažljivom dužnosniku koji mora poznavati pravila kojima se uređuje njegova plaća (vidjeti presudu od 18. lipnja 2019., Quadri di Cardano/Komisija, T-828/17, neobjavljenu, EU:T:2019:422, t. 47. i navedenu sudsku praksu).

- 86 Usto, nije nužno da dužnosnik o kojem je riječ koji primjenjuje dužnu pažnju može s preciznošću odrediti opseg pogreške administrativnog tijela. U tom pogledu za nastanak njegove obveze da se obrati administrativnom tijelu da ono provede nužne provjere dovoljno je da on posumnja u osnovanost isplata o kojima je riječ (vidjeti presudu od 18. lipnja 2019., *Quadri di Cardano/Komisija*, T-828/17, neobjavljenu, EU:T:2019:422, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 87 U ovom slučaju valja istaknuti da je, kao što to proizlazi iz točke 43. ove presude, obrazovna ustanova 2. srpnja 2021. objavila konačne rezultate obrazovanja koje je pohađala tužiteljeva kći, kada je ona uostalom već mogla preuzeti potvrdu o završetku studija. Usto, iz spisa kojim raspolaže Opći sud ne proizlazi da je tužiteljeva kći nastavila obrazovanje o kojem je riječ ili drugu vrstu obrazovanja nakon 2. srpnja 2021., čime bi se moglo opravdati pravo na novčana prava o kojima je riječ od kolovoza 2021.
- 88 S obzirom na te okolnosti, tužitelj je mogao sumnjati da od kolovoza 2021. više ne ispunjava uvjete za novčana prava o kojima je riječ.
- 89 Stoga, s obzirom na to da je nepostojanje valjanog razloga za tu isplatu bilo očito, tužitelj je toga morao biti svjestan.
- 90 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbiti ovaj tužbeni razlog i poništiti drugu pobijanu odluku u dijelu u kojem se njome tužitelju uskraćuju novčana prava o kojima je riječ za srpanj 2021.

B. Zahtjev za naknadu štete

- 91 Tužitelj u biti tvrdi da je pretrpio imovinsku štetu u visini od 2441,84 eura, koja odgovara iznosu odvjetničkih troškova nastalih prilikom sastavljanja njegove prve žalbe zbog Komisijine povrede načelâ dobre uprave, pravne sigurnosti i „predvidivosti”, s obzirom na to da su pobijane odluke istovjetne onima koje su poništene odlukom kojom je prihvaćena prva žalba.
- 92 Komisija osporava tužiteljeve argumente.
- 93 Valja podsjetiti na to da odvjetnički troškovi nastali tijekom predsudskog postupka, osim u iznimnim okolnostima, ne mogu predstavljati nadoknadivu imovinsku štetu s obzirom na to da se pravilima Pravilnika o osoblju ne nalaže pomoć odvjetnika u predsudskom postupku u kojem je to stoga isključivo osobna odgovornost dužnosnika o kojem je riječ. Međutim, ništa u spisu ovog predmeta ne dokazuje postojanje takvih iznimnih okolnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 23. veljače 2022., *OA/EGSO*, T-671/20, neobjavljenu, EU:T:2022:82, t. 58. i navedenu sudsku praksu).
- 94 Usto, kao što je to istaknuto u točki 71. ove presude, činjenica da administrativno tijelo nakon poništenja zbog povrede prava na saslušanje usvoji istovjetno meritorno rješenje nije protivna načelu dobre uprave ni, uostalom, načelu pravne sigurnosti i „načelu predvidivosti” o kojima tužitelj ni na koji način nije raspravljao te stoga ne može predstavljati nezakonitost koja omogućava nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije.
- 95 Prema tome, tužiteljev zahtjev za naknadu navodne imovinske štete treba odbiti kao neosnovan.
- 96 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja poništiti pobijane odluke u dijelu u kojem se odnose na novčana prava o kojima je riječ za srpanj 2021. i odbiti tužbu u preostalom dijelu.

IV. Troškovi

- 97 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika Općeg suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
- 98 Budući da Komisija u bitnome nije uspjela u postupku, treba joj naložiti snošenje troškova u skladu s tužiteljevim zahtjevom.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (peto prošireno vijeće),

proglašava i presuđuje:

- 1. Poništavaju se Odluke Ureda Europske komisije za upravljanje individualnim materijalnim pravima i njihovu isplatu (PMO) od 11. svibnja 2022. kojom se od 1. srpnja 2021. ukida pravo osobe VA na naknade za uzdržavano dijete i obrazovanje kao i porezni odbitak povezan s tim naknadama te od 13. lipnja 2022. kojom se na temelju članka 85. Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije utvrđuje povrat tih novčanih prava u dijelu u kojem se odnose na navedena prava za srpanj 2021.**
- 2. U preostalom dijelu tužba se odbija.**
- 3. Komisiji se nalaže snošenje vlastitih troškova i troškova osobe VA.**

Papasavvas

Svenningsen

Laitenberger

Martín y Pérez de Nanclares

Stancu

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 5. lipnja 2024.

Potpisi